

Da den dyrebare benzin gik op i røg

Chr. Houmark Hammer

Én af de mest markante sabotagehandlinger under besættelsen foregik i Thisted i marts 1945. Artiklens forfatter fortæller her om forløbet og betydningen af aktionen, som han betegner som den mest vellykkede i Thy.

Besættelsestiden var speciel på flere områder. For dem, der har oplevelser fra dengang, er det vist almindeligt, at tankerne går tilbage. Man ser i dag flere ting, som man ikke tænkte over dengang. For eksempel var illegal virksomhed vist betydeligt lettere i de større byer, end det var herude på landet, hvor alle kendte hinanden. I den første tid var vi meget få. Da var det forholdsvis let at skjule, hvad vi arbejdede med.

Efter at kaptajn Ejby Nielsen var kommet herop først på året 1944, fik vores lille gruppe også forbindelse med Knud Korsgaard, ”Tøttrupgård”. Han var meget glad for heste, og når han havde ærinde for modstandsbevægelsen, så kom han ridende herved til vores gård i Stagstrup. Om vinteren, når der var sne, brugte han en såkaldt sparkstøtting, en meget let slæde, hvor man stod op. Hesten, som var forspændt, var en rigtig hurtigløber.

Alle andre cyklede dengang, så naboerne begyndte nok at snakke om, hvad denne trafik betød. I alt fald har jeg skriftligt fra Ric. Dam Jensen, som også var tilknyttet vores gruppe, at hans far, brugsudleveren i Skjoldborg, og vognmand Peter Nielsen vidste, at Knud Korsgaard og Chr. Hammer var med i modstandsbevægelsen.

Tolstrup, chefen for region I, blev ved med at udsætte opstillingen af militærgrupper (ventegrupper). For ham var det mest påkrævet at få så mange forsyninger som muligt fra luften og sætte ind med sabotage. Men først på året 1945 kom der ordre til, at nu skulle militærgrupperne organiseres. Vi kom i forbindelse med Steen Fibiger, ”Øland”, der havde fået denne opgave her. Vi delte det lidt, men nu var det pludselig mange, vi skulle i forbindelse med.

Selv om vi var forsigtige med, hvem vi henvendte os til, kunne man godt komme ud for, at folk havde den indstilling, at vi ingenting kunne gøre. Overmagten var for stor. Og det var nok også rigtigt. Netop her i Thy var der en talstærk tysk troppestyrke.

Den skjulte benzin

Men heldigvis skete der noget, som hjalp meget på denne opfattelse. Her var det tyskerne, som led nederlag og nærmest blev til grin. Efter min mening var det den mest vellykkede aktion heroppe. Denne episode var sprængning og ødelæggelse af fire jernbanevogne med 18-20.000 liter benzin i Thisted i marts 1945.

Først i marts måned, en mørk aften, var jeg på vej hjem sydfra på hovedvejen i Haring. Der var intet lys på min cykel, det var mest praktisk at undvære dengang, hvis man helst ville færdes ubemærket. For øvrigt måtte man på grund af mørklægning kun have en ganske smal stribe lys på lygten, så det kunne man ikke have ret meget gavn af. Pludselig blev jeg opmærksom på, at der et stykke foran i

vejsiden holdt 2-3 tyske biler. Foran bilerne stod en gruppe tyskere sammen med en ung mand fra Thisted i blå uniform. Han optrådte som tolk og vejviser og var i den rolle godt kendt. Han var før blevet udpeget i Thisted som én, man skulle vogte sig for, så jeg kendte ham godt. For ikke at blive stoppet slæbte jeg cyklen over grøften og kørte over Trædholm hjem.

Næste dag kom jeg i forbindelse med Henry Christensen, som var med i den gruppe, vi havde her i Haring-Stagstrup. Det var hans far, sognefoged og sognerådsformand Marius Christensen, det var gået ud over. Historien var den, at politiets motorsagkyndige, ingeniør Poul Vestergaard, og depotbestyrer hos D.D.P.A. (det senere Esso) Kaj Petersen havde skjult et parti benzin til brug for modstandsbevægelse og politi. Benzinen var gravet ned 3-4 steder i området, fortrinsvis hos landmænd, men hos provst Dal i Hurup var der også et parti.

Hos Marius Christensen var der ca. 20-30 tromler nedgravet. En kontormand hos D.D.P.A. havde oplyst tyskerne om, hvor benzinen var gemt. Det havde han nok fået en skilling for. Der var folk, som solgte oplysninger billigt til tyskerne dengang. Marius Christensen havde gæster den aften, tyskerne kom. Han nægtede at kende til benzinen, men tyskerne vidste jo udmærket, hvor den var. Med maskinpistol for brystet blev også gæsterne tvunget til at grave benzinen op. Men så kommer det opmuntrende i denne historie.

Sabotagen d. 22. marts

Modstandsbevægelsen var så godt organiseret på dette tidspunkt, at man bare ventede ganske roligt, indtil tyskerne regnede med, at nu havde de fundet det hele og læsset det på jernbanevogne. Det foregik på havnen i Thisted, og man gjorde derefter klar til at rangere vognene op til stationen. Banelinien fra havnen til stationen egnede sig dengang godt til en aktion, som havde til formål at forhindre tyskerne i at få gavn af den røvede benzin. Området var tilpas isoleret fra byen og dækket af beplantning.

Rangertoget kørte meget langsomt, og da toget var ca. halvvejs, sprang snedker Søren Sørensen (Zeus) og ”Bent” op på lokomotivet. De beordrede stop og befalede personalet at koble lokomotivet fra og køre væk med det hurtigst muligt. Derefter anbragte de et par sprængladninger på benzinvognene, og så kom der et mægtigt brag. Vi kunne stå hjemme i Stagstrup og se både høje flammer og store, sorte røgskyer i området. Der røg vist et mindre parti svinekød fra slagteriet med ved samme lejlighed.

Benzinen, som Vestergaard og Kaj Petersen havde skjult, var på ca. 6.000 liter. Men selv om ingeniør Vestergaard blev tvunget til at køre med Gestapo til Sennels og udpege et sted, hvor der også var gemt nogle tromler benzin, så lykkedes det ikke for tyskerne at finde hele partiet. Derfor havde modstandsbevægelsen heldigvis d. 5. maj 1945 endnu 8-900 liter benzin til rådighed.

Tyskerne må imidlertid have fundet mere benzin i beredskabslagrene på havnen og sikkert stjålet det, som

var i beredskab til læger, dyrlæger, Fakk og anden nødvendig kørsel, for efter forlydende var der ca. 20.000 liter på jernbanevognene. Det var kostbare dråber, som gik tabt, for tyskerne havde på dette tidspunkt så godt som ingen benzin. Der gik rygter om, at flyvemaskinerne på Aalborg flyvestation stod på jorden, fordi man intet brændstof havde. Så man kan godt forstå, at tyskerne blev i dårligt humør over denne episode.

Tyskerne arresterede ingeniør Vestergaard og depotbestyrer Kaj Petersen. På grund af Vestergaards specielle status havde han køretilladelse. Gestapo må åbenbart have manglet køretøjer, for han fortalte mig engang, at Gestapo tvang ham til at køre i sin egen bil til hovedkvarteret i Aalborg med to Gestapofolk som ledsagere. På vejen blev han kommanderet til at standse og ført ud af bilen. Han troede, at nu ville de likvidere ham. Det var jo ret almindeligt dengang. Men heldigvis var det blot meningen at træde af på naturens vegne.

Gestapo opdagede heldigvis ikke, at Vestergaard havde en meget vigtig opgave som medlem af Efterretningstjenesten, så han og Kaj Petersen slap med at komme til Frøslevlejren. Den lå på den danske side af grænsen og lignede ikke helt dem, der lå på den tyske side. Derefter skete der ikke mere i sagen, muligvis fordi også tyskerne blev klar over, at afslutningen på krigen nærmede sig.

En aften lige efter 5. maj fik vi en opringning fra modstandsbevægelsen i Aalborg. Her havde man i Gestapo's hovedkvarter fundet en liste med navne fra Thy.

Så måske var vi heldige med, at freden kom 5. maj og ikke ret meget senere. Ved 40-årsdagen i 1985 spurgte jeg Jens Kirk, om han kunne huske denne opringning. Det kunne han godt, og han sagde: "Jeg stod øverst på listen!"

Efterskrift

Efter 5. maj 1945 har jeg været sammen med ingeniør Vestergaard mange gange, og jeg husker tydeligt engang, vi sad og drøftede begivenhederne fra dengang. Vestergaard fortalte, hvordan det hele begyndte med, at hans arbejde som politiets motorsagkyndige næsten gik helt i stå, da krigen kom. Der var meget få danske motorkøretøjer på vejene dengang, al privat kørsel var jo forbudt. Og han må åbenbart have været aflønnet på en speciel måde og ikke fastlønnet, for han sagde, at indtjeningen blev så lille, at han ikke kunne leve af det.

Men så fandt man i amtet på råd. Der blev oprettet en stilling som tilsynsførende med forskellige forhold vedrørende salg af forskellige effekter til tyskerne. Der var vist ingen, der troede på, at tyskerne ville rette sig efter det. Men det var jo en følge af den mærkværdige situation, vi havde under krigen. Samarbejdsregeringen gjorde næsten alt for at tækkes nazisterne, men alligevel prøvede man at give det udseende af, at vi ordnede skam vores egne sager.

For Vestergaard betød det, at han blev udstyret med "Ausweis" (tysk legitimation), der gav ham adgang til regelmæssige kontrolbesøg i de tyske militærforlægninger. Han fik således en fantastisk lejlighed til at indsamle oplysninger om de tyske befæstningsanlæg, og hvad der var nok så vigtigt: han kunne fortælle om, hvilke afdelinger der var stationeret her.

I 1943 fik Vestergaard gennem en gammel bekendt kontakt til Efterretningstjenesten, som daværende sekretær i Landbrugsministeriet, Svend Truelsen, var i færd med at reorganisere efter d. 29. august. Resultatet blev så, at englænderne resten af krigen blev holdt løbende underrettet om, hvordan tyskerne havde indrettet sig her i Thy.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1995, side 51-53).